دایکە لەدایك نەبووەکان

د. لیزا گوێنزەر
پەرچڤە لە ئینگلیزییەوە: رووناك عوسمان سەعید

وشەیەکی بێ واتای دێرینی تەکنۆلۆژی نوێی لەبەرگرتنەوەی مرۆڤە.

ئەگەر تەکنۆلۆژی نوێی کۆپی کردنی مرۆڤ تا ئێستاش هیچیشی بەدەست نەهاتبێت، ئەوا بووەتە مانشێتی ژمارەیەکی ئێجگار زۆر لە رۆژنامەو گۆڤارەکان. یەکێك لە گرنگترینیان ئەوە بوو کە لە گاردیان بڵاوکرایەوە:

چاوەڕوان کردنی منداڵ لە دایکە لەدایك نەبووەکان، تیمێك لە زانایانی ئیسرائیل کە لە لایەن دکتۆر تال بارۆن ـ شێنتالەوە بەڕێوەدەبرێن لە هەوڵی ئەوەدان کە گەشە بە هێلکەی ئامادە بۆ گەشەکردن بدەن لەناو چەند خانەیەکی منداڵدانی کۆرپەلەیەکی لەبارچوو پاش بەدەست هێنانیان و بۆ بەکارهێنانیان لە پەرەپێدانی چارەسەری پزیشکیدا هەروەك بە پیت کردنی گەشە سەندنی هێلکە لە دەرەوەی لەشی مرۆڤدا. تا رادەیەك سەرکەوتنەکانیان دیاری کراوە ئەوەش لە رێگەی بەهێزکردنی خانەکان بە هۆرمۆنەکان، ئەوان دەتوانن گەشە بدەن بەو خانە وردانەی کە موویان لێوە دەردەچن بەشێوەیەکی سەرەتای و ناوەندی بەرێژەی نیوەی خاڵی پێگەیشتن.

بۆ وەڵامی ئەم پرسیارەش کە دەکرێت دەربارەی دروستی ئەم لێکۆڵینەوانە لە رووی رەوشتییەوە، دکتۆر بارۆن شێنتال دەڵێت: ئێمە تۆوی نێرینەی بەخشراو بەکاردەهێنین. ئەگەر لە رووی رەوشتییەوە قسە بکەین دەتوانین بڵێین ئەمە تا رادەیەك هەر هەمان شتە. لێرەدا تەنها پرسیارێك هەیە ئەویش ئەوەیە کە ئایا دایکت تەنها هێلکەیەکی لەبارچوو بووە یان باوکت بریتیە لە یەکێك کە تۆوەکەی (سپێرمەکەی) بەخشیوە، هەرچەندە لێرەدا جیاوازییەکی گرنگ و دیاریش هەیە لێرەدا باوکەکە کەسێکە کە تۆوەکەی بەخشیوەو تا رادەیەکیش دایکەکە بەشێوەیەکی هەستپێکراو و ئاسایی بریتی نییە لە کەسێك کە هێلکەکەی بەخشیبێت، بەڵکو لێرەدا دایکەکە بریتیە لە پارچەیەك لەخانەی هێلکەدان، وەرگیراوە لە کۆرپەیەکی لەبارچوو، لە هەل و مەرجێکی تایبەتی و دیاری کراودا پەروەردە کراوە بۆ وەبەرهێنانی، هێلکەیەك. بەم شێوەیە دایکە لەدایك نەبووەکە بریتی دەبێت لە هێلکەیەکی بەخشراو نەك کەسێك، دایکێکە، بەڵام ژنێك نییە. لەژێر

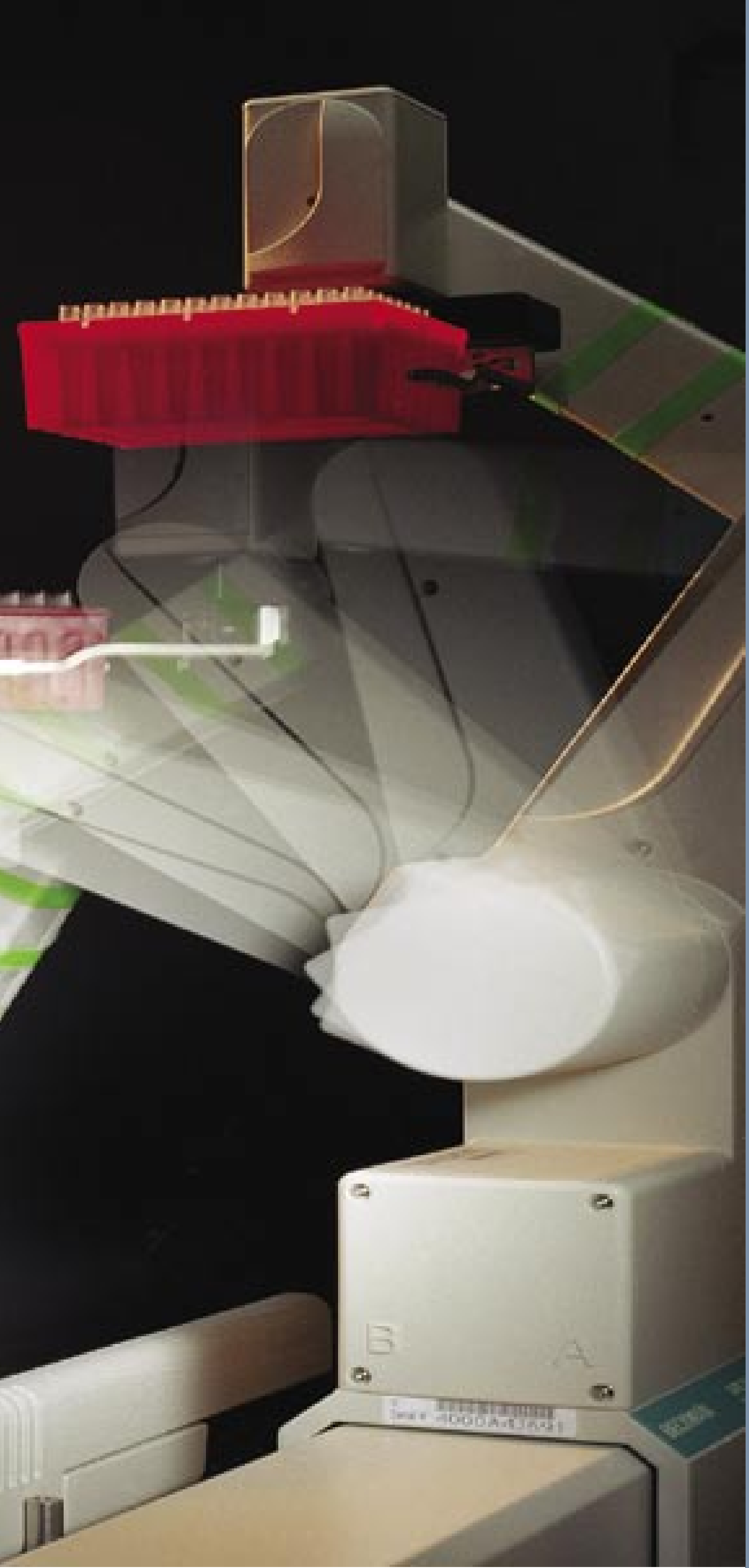

بدرێت بەوەی کە شێوازی سەرەکی دایکایەتی دان پیادانانێك بێت بەجیاکردنەوە لە نێوان دایك و کەس.

بەشی گرنگی ئەم کێشەیە لە رووی ئازادی منداڵ بوونی ژنانەوە لەساڵەکانی 1970 و 1980 دا روویان لە پاراستنی رێگە چارەی ژنان کردو بەرەو سەربەخۆی مانای تاکە کەسی دەچوو. من خاوەنی جەستەی خۆمم، لەبەر ئەوە مافی بریاردانم هەیە کەچی بەم جەستەیە بکەم .. لەناویانا ئایا دەمەوێت سك پری بەخۆمەوە ببینم یان نا؟ بە پێچەوانەوە، ئەم کۆرپەیە پێویستە بە لایەنی یاساوە وەکو کەسێکی خاوەن ماف نەناسرێت، چونکە لەوانەیە لە هەل و مەرجێکی وابووبێتە هۆی زۆرکردن لە ژنێك بۆ بەردەوام بوون لەسەر سکپری بێ خواستی خۆی. بەم شێوەیە دەست خستنە ناو کاروباری ژنان دەبێتە هۆی پێشل کردنی مافی ئافرەتان وەك کەسێکی سەربەخۆ لەبەر بەرژەوەندی کۆرپەیەك کە کەسایەتیەکەی تا رادەیەکی زۆر هەر کێشەی لەسەرە. لەکاتێکدا کە ئەم بارە بێگومان واتای تاکە کەسی و فەلسەفەی سکپری لەناودەبات . بەشێوەیەکی سەرەکی بیرۆکەی سەربەخۆیی مرۆڤ گرنگە بۆ باری رامیاری ژنان. ئەو مافە بووەتە هۆی دروست بوونی کەلێنێك لەنێوان بونت وەکو ژنێك و بونت بەدایك. هەر بەم شێوەیەش مافی هەڵبژاردنی ئەوەم هەیە کە تواناکانی جەستەم دیاری بکەم بۆ هەڵگرتنی منداڵ نەك وەکو قەدەر بەڵکو وەکو بارێك کە لەوانەبێت روودبات.

بەڵام ئەوەی چاوەروان دەکرێت کە "دایکە لەدایك نەبووەکان" رووبەرووبوونەوەیەکی نوێی گرتە بەر سەبارەت بە ئازادی لێدوانی ژنان لەرووی کەسییەوە. چۆن ئێمە دەتوانین مەسەلە رەوشتیەکان تێکەڵ بە هێلکەیەکی ناو چەند خانەیەکی هێلکەدانی کۆرپەیەکی لەبارچوو بکەین، بێ ئەوەی لێدوانەکەمان بەلای زیندووکردنەوەی ئەو مەسەلەیەدا بچێتەوە کە ئایا ئەم کۆرپەیە بۆ نموونە بریتیە لە کەسێکی تەواوەتی و خاوەن مافی دەست نەخستنە ناو کاروباری یەوە هەیە یان دوور دەبێت لە ئازار؟

ئایا ئێمە دەتوانین بەرگری لەمافی ژنان بکەین سەبارەت بەسکپری بێ ئەوەی دەستبەرداری شوێنی ژنان بێت کاتێك کە رەخنە دەگیرێت لە بەکارهێنانی کۆرپەی لەبارچوو لە پرۆژەیەکی تاقیگەری دیاریکراودا؟ بەکورتی، چی روودەدات کاتێك کە لێدوانی (نوێی) تەکنۆلۆژیای لەبەرگرتنەوە لەگەڵ لێدوانی کۆنی لەبارچوونا یەکتریان گرتەوە؟

دایکان و یان چەند کەسێك

گاردیان کاردانەوی "دایکە لە دایك نەبووەکانی " بەلایەنی چەند کۆمەڵێکەوە خستەروو لەوانە لێکۆڵەرەوەو زاناکان ، زانایانی بواری رەوشتی و کۆمەڵی ئەوانەی دژی لەباربردنن، بەڵام لەو وتارەدا وەڵامدانەوەو دەنگی هیچ ژنێك نەبیسترا، لەو لێدوانە کورتەدا دوو مەسەلەی سەرەکی

باسی لێوەکرا. یەکەمیان مەسەلەی وەرگرتنی ڕەزامەندی بوو. ئاشکرایە کە کۆرپەیەکی لەبارچوو ناتوانێت بەخشینی کۆمەڵە خانەیەکی هێلکەدانی ڕەت بکاتەوە دەتوانین بڵێین بەشێوەیەکی سادەو ساکار مادەکە لەشتێك وەرگیراوەو دەتوانرێت بەلەوانە بوونی وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەو ژنەی کە منداڵەکەی لەبارچووە بېڕێتەوە (هەرچەندە ئەم ووردەکاریانەش لە وتارەکەدا باس نەکراوە).

ڕۆجەر گۆسەن (شارەزایەکی ئەمریکیە لە بواری وەبەرهێنان و بە پیت کردن) پێشنیاری ئەوەی کرد کە ئەگەر چەند خانەیەك لە هێلکەدانی دایکەکە وەربگیرێت مەسەلەکە وتووێژی کەمتر لەسەر دەبێت و بۆ زیاتر دڵنیابوون دەتوانرێت ڕەزامەندی لەسەر وەربگیرێت، بەڵام ئەمە لە لایەکەوە زیاتری تێ دەچێت و کاریگەریەکەشی کەمترەو لە لایەکی دیکەشەوە چاوەڕوان ناکرێت کە ژنێکی پێگەیشتوو ئامادە بێت بۆ بەخشینی بەشێك لە منداڵدانی، ئەمە لە کاتێکدا کە بەخشینی هێلکە لە جیهاندا زۆر کەمە.

بانگهێشتی هێلكەی پێگەیشتوو لەناو چەند خانەیەكی هێلكەدانی كۆرپەیەكی لەبارچوو دەبێتە هۆی لەوانە بوونی مامەڵەكردن لەگەڵ ئەم چەند خانەیە وەك ماددەیەكی خاو زیاتر لەوەی وەك كەسێك كە تواناو مافی ڕازی بوون یان ڕەت كردنەوە یان (لە هەموویان خراپتر) ڕا گۆڕینی هەیە. پەرەپێدان و پەروەردەكردنی هێلكەیەك لەناو چەند خانەیەكدا كە لە كۆرپەیەك وەرگیرابێت دەبێتە هۆی ئەوەی كە لەگەڵ بەخشەری هێلكەكەدا وەك مرۆڤێكی سەر ڕووی ئەم زەمینە وتووێژ بكرێت. ئەگەر ژنان هێلكەی تەواوەتی بە پێی بازاری لەبەرگرتنەوەی مرۆڤ دەستەبەر نەكەن ئەوسا ئێمە بە ئاسانی دەتوانین گەشە بە سەرچاوەی تازە بدەین، هەروەك گۆڕینی مادەی بایۆلۆژی بەكارهاتوو و خراپ بۆ مادەی باش و بەم شێوەیە، بەكارهێنانی كۆرپەی لەبارچوو وەك ماددەیەكی خاو بۆ تەكنۆلۆژیای لەبەرگرتنەوەو گەران بەشوێن ژنێك یان كۆرپەیەك و مامەڵە كردن لەگەڵیدا وەك تاكە كەسێك كە توانای ڕەزامەندی بەخشین و ڕەت كردنەوەی هەبێت.

جگە لە گرنگیدان بەم مەسەلەی ڕەزامەندییە، لایەنێكی دیاری ئەم لێكۆڵینەوەیە ڕووی لە ناسنامەی ئەو منداڵانەیە كە بەهۆی دایكە لە دایك نەبووەكانەوە بەرهەم دەهێنرێن. وتەبێژێكی دەسەڵاتداری بواری پیتاندن و هەنگاوەكانی گەشەكردنی منداڵ (HFEA) لە بەریتانیا ڕایگەیاند ئەركێكی گران دەبێت بۆ منداڵێك كە لە كۆرپەیەكەوە وەرگیرابێت بە قۆناغی گەشەكردنی تەواوەتیدا بڕوات، نوێنەرێكی لایف كە بە فراوانترین ڕێكخراوی (pro-life)ە هەمان تێڕوانینی هەبوو، ووتی: منداڵێك كە لە ئەنجامی هێلكەیەكی بەخشراوەوە بەرهەم بهێنرێت زۆریەكەی دەبێت لە ئەنجامی تۆوێكی بەخشراوەوە بێت .. ئەمەش بە واتای ئەوە دێت كە هیچ ڕێزلێنانێكیان نابێت بەرامبەر بە ناسنامەكەیان و لەوانەشە خاوەنی ژمارەیەكی زۆر لە نەخۆشیە دەروونیەكانیش بن. ئەم بیروڕایانە زۆر كاریگەرن بۆ بەستنەوەی پەیوەندی نێوان ناسنامەی كەسێتی و جینە بایۆلۆژییەكان، ئا لێرەدا دیسانەوە پرسیاری بەكەسێتی بوون دەردەكەوێتەوە هەرچەندە لە ڕێگەیەكی زۆر ئاڵۆزەوەیە، بۆ ئەو دایكانەی كە بەناو زنجیرەك لەوانەبوونی نادیارەوە تێدەپەڕن. لە وتارەكەدا داوامان لێ دەكرێت كە بیر لەو دایكانە بكەینەوە وەك كەسێك و لەهەمان كاتیشدا وەكو كەسێك نا بەپێی ڕوانگەو لێدوانەكانی pro –life هەروەك ئاوێنەیەك كە چۆن شێوە پێچەوانەكەت دەنوێنێت.

بۆ ئەوەی هەرشەی دایكە لەدایكنەبووەكانبەشتێكیبەرچاودابنرێت (بەشێوەیەكی كەمتریش تۆو بەخشەكان پرسیاری ناسینەوەی نەوەكان دێتە پێشەوە ئێمە پێویستمان بەوە هەیە بزانین كە بەخشینی هێلكە یان تۆو بە مەبەستی پرۆسەی زیادكردنی بەرهەم هێنان شتێكی زیاتر لە زانیارییە جینییەكانی لێدەبێتەوە.

ئێستالەگەڵ ئەم بەخشینە بایۆلۆژییەی خانەدا پێویستە بە خشینی دەروونی و كۆمەڵایەتی هەبێت بەشێوەیەك كە كاریگەری تەواوەتی هەبێت لەسەر ناسینەوە و ناسنامەی داهاتووی ئەو منداڵە، تەنها هێلكەیەك كە تەنها

له نـــا و

پارچەیەکی بچوکی

کۆرپەیەکی لەبارچووی مێینەدا گەورەبکرێت

شایستەی ئەم بەخشینە دەروونیە گرنگە نییە، وەك منداڵێك
من پێویستیم بەوە هەیە کە بزانم دایکم بە راستی کەسێکە
نــەك بریتیە لە پارچەیەك لە خانە لە تاقیگەیەکدا، لەگەڵ
ئەوەشدا بەخشینی دەروونی بەخانەکانی هێلکە بۆ ناسینەوەی
منداڵ بۆ ناسنامەکەی بەشێوەیەکی تەواوەتی لە کارێکی جیا لە

ز ا نســتی

بایۆلۆژی دانانرێت.

ئەگــەر وابێت ئــەوا گرنگ نییە

ئــەو کۆرپەیەی کە لە هێلکەیەکــی گەورەکراو لەناو چەند
خانەیەکــی کۆرپەیەکی لەبارچــووەوە بەدەســت هێنراوە
هەروەك ئــەو منداڵە لەدایك بێ کە ناســنامەکەی لەلایەن
چەند کەسێکەوە پشتیوانی لێدەکرێت کەسانێك کە گرنگی
بە بوونــی منداڵەکە دەدەن. ئەگەر رازی بووین بەوەی کەوا
منداڵێــك کە لە دایکێکی لە دایك نەبــووەوە لەدایك دەبێت

روبەڕووی چەند کێشەیەکی ناســنامەیی دەبێتەوە، دەبێت بــڕوا بەوە بهێنێت کە کێشــەو دەرئەنجامــی کۆمەڵایەتی و دەروونی لە بەخشــین و بەشــداری کردن بە گەشەدان بە هێلکە لەرێگەی بایۆلۆژییـــەوە روودەدات. هەرچەندە ئەمە تەنها بەشــێکی چیرۆکەکەیە، چونکە بەشــێوەیەکی ئاسایی ئەگــەر دەتەوێــت واتایەک بدەیت بە دەســتەواژەی "دایکە لەدایک نەبووەکان" بەشــێوەیەکی ســەرەکی و زۆر دژوارانە پشت دەبەستن بە کەمکردنەوەی دایکایەتی.

لەبەر چەند کردارێکی بایۆلۆژی کە تیایدا باری کۆمەڵایەتی دایک و ژیانی دایکایەتی دوو شتی جیاوازن و پەیوەندییان بەیەکەوە نییە.

ڤالێری هارتۆونی لە کتێبی (تێگەیشتنە رۆشنبیری و شارستانییەکاندا) هەمان رای هەیە سەبارەت بەخستنەرووی بەناو دایکان لە بلاوکراوەو کەناڵەکانی راگەیاندندا. ئەمەش لە وەلامی ئەم مانشێتەدا بوو کە دەڵێت (**دایکە مردووەکە منداڵی دەبێت**) کە لە تۆمارکردنی رووداوەکانی مانگی شەشی ساڵی 1986 ی سانفرانسیسکۆدا تۆمار کراوە. هارتۆونی نووسیویەتی: بەیەکەوە بەستنەوەی ئەم مەسەلەیە لە رووی دایکایەتییەوە هەر دەمێنێتەوە، تێگەیشتنێک کە دایکایەتی لەگەڵ سکپڕیدا بە یەکسانی دادەنێت . لەبەر ئەوەشە کە ئەمەش کەم کراوەتەوە بۆ کاریگەری دەروونی و سەرچاوە بایۆلۆژییەکان. لە راستیدا بێ دەسەلاتی ئەم بارەش لەوەدایە کە بریتیە لەباری کەسێکی مێشک مردوو.

لەبارێکی رۆشنبیری ئاوەهادا کە مانشێتی لەم جۆرە واتای تایبەتی خۆی هەیە (جا ئەگەر سەرسوڕهێنەریان بێزارکەریش بێت) شتێکی گرانە کە بتوانێت بیر لە ژنێکی بایۆلۆژی بکەیتەوە کە تا ئێستا بەتەواوی بەدایک نازانرێت. یان دایکێک کە بەشێوەیەکی بایۆلۆژی بەژن دادەنرێت. هەروەک هارتۆونی سەنجی داوە تەنها شتێک کە بتوانرێت لەم بارەدا بوترێت ئەوەیە کە (ژنێکی مێشک مردوو) بریتییە لە دایکێک کە مند ا لێکی دەبێت ئەگەر بوونی وەک ژنێک کەم کرایەوە بۆ دایکێک و ئەویش کەم بکرێتەوە بۆ چەند خانەیەکی بایۆلۆژی و پرۆسەیەک ئەگەر ئەم دوو نواندنەی دایکایەتیە بەیەکەوە دابنێین ئەوا خۆمان لە بارێکی شلۆقدا دەبینینەوە، ژنەکە کەم کراوەتەوە بۆ دایک و دایکەکەش بۆ بارودۆخێکی بایۆلۆژی بۆ بەرهەم هێنانی منداڵ. بەڵام لەهەمان کاتدا باری کۆمەڵایەتی و دەروونی ئەم دەرئەنجامە بۆ ناسنامەی منداڵەکە لە لایەن شوێنی بایۆلۆژی ژنەکەوەک دایکێک دەردەهێنرێت. لێدوان بە دووری مەسەلەی (دایکە لەدایک نەبووەکان) دا لە نێوان کەمکردنەوەی دایکایەتی و تەنها کردارێکی بایۆلۆژی و بەرفراوانکردنی بواری بایۆلۆژیدا دەمێنێتەوە لەمانەش گرنگی لایەنە کۆمەڵایەتی و دەروونییەکان. ئەمە داوامان لێدەکات کە بیر لەو دایکانە بکەینەوە وەکو تەنها سەرچاوەیەکی هێلکەو لە هەمان کاتیشدا بەزیاتر لەو سەرچاوەیە تێی بڕوانین.

هەموو شتێکی کۆن دووبارە تازە دەبێتەوە

ئەو ئاوێنەیەی کە شێوەی مرۆڤ پێچەوانە دەکاتەوە ئێستا بەسەرچاوەیەکی گونجاو و بەربلاوی لێدوانەکانی کۆمەڵەی pro-life دەژمێردرێت.

هەروەک زۆر لەژنان سەرنجیان داوە، ستراتیژیەتی کاریگەری pro-life ئەو کۆرپە پێنەگەیشتووە بە منداڵ دەزانێت و لەهەمان کاتیشدا ژنی سکپڕ لەهەر لە ساتی زاینیەوە بەسکەکەی بەدایک دادەنێت و ماوەی سکپڕی ژن بەم شێوەیە لێک دەدرێتەوە، وا دەردەکەوێت کە لێکدانەوەکە بە تەواوی بەیەکەوە بەستراو بێت، وەک دایکێک کە منداڵەکەی خۆی لەناو ببات. لایەنی تێگەیشتووی ئەم بارەو خێرایی دەرئەنجامی رێژە کۆمەڵایەتی و دەروونی و رەوشتی یەکان لە ساتێکی بایۆلۆژیدا نادیار دەبێت بەهۆی کاریگەری بەهێزی وێنەی فۆتۆگرافی کە کۆرپە ناتەواوەکان وەکو کەسێکی بچوک و سەربەخۆ دەکێشن.

لە کتێبەکەی 1977 ی لینارد نیلسۆندا هاتووە کە منداڵی لەدایک بوو سیانەو پەیکەری تەواوەتی هەیە بۆ ئەم نیگارە ئەندێشەیانە. **لە وێنە فۆتۆگرافیەکانی نێلسوندا هەست و سۆزی دایکایەتی بەجەستە لەشێوەی پارچەو بەشدا**

دەردەکەوێت: هەروەك تاقیکردنەوەیەکی ئەتۆمی لەسەر کۆرپە یان وەك بەشێکی بچوك لەناوکی منداڵ کە بەدەوری وێنەکەدا بکێشێت وەك چۆن وێنەی کۆرپەکە وەکو کەسێکی جیاواز و سەربەخۆ کە بەدەوری رووی پێشەوەدا دەردەکەوێت.

ماف و قوربانییەکی گرنگ و سەرەکی

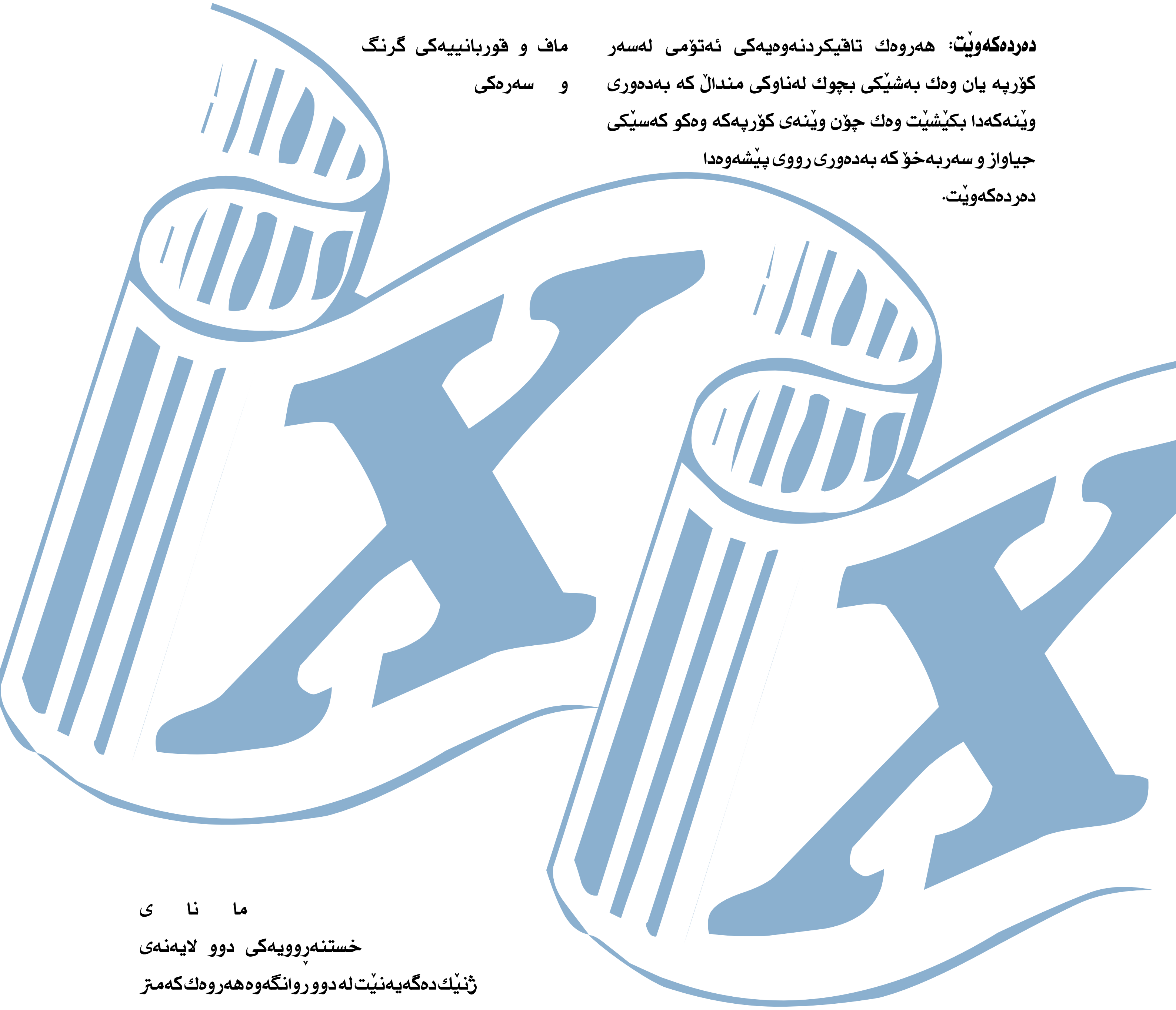

بیرکردنەوە لەژنی

سکپڕ وەك کەسێکی جیا و سەربەخۆ کە بەرەو دواوەی وێنەکە دەڕوات، یان تەنانەت دەبێت بە رووکەشی دواوەی ژیانی نوێ. بەرامبەر بەو رووەی دواوە وادیارە کۆرپەکە هەروەك کەسێکی تەواوەتییەو کەسێکیشە کە بەئاسانی دەتوانرێت رەخنەی لێ بگیرێت و کەسێکی هەرەشە لێکراوە کە داوای یارمەتی لە دکتۆر و پارێزەران و رامیاری ناسان دەکات کە پاڵپشتی بکەن بۆ پارێزگاری کردن لە سەلامەتییان، ئەم خستنەڕووە دوو لایەنی کۆرپەکە وەکو مرۆڤێکی خاوەن

ما نا ی

خستنەڕوویەکی دوو لایەنەی

ژنێك دەگەیەنێت لە دوو روانگەوە هەروەك کەمتر لە مرۆڤ و بەدەگمەن بەرپرسیار بێت لە کردەوەی رەوشتی و تەنها دەتوانرێت زۆری لێ بکرێت کە بتوانێت پاڵپشتی و پارێزگاری لەژیانی کۆرپەکە بکات، لەم بارەدا ژنی سکپڕ نەك تەنها بەرپرسیارێکی رەوشتی بەرامبەر بەو کۆرپەیە دادەنرێت بەڵکو بە بەرپرسیاری بایۆلۆژیش دادەنرێت. بەم پێیە ناچاری رەوشتی ناچاری مەرجە بایۆلۆژیەکانیشی لێ دەبێتەوە هەروەك لە وتارەکەی گاردیاندا هاتبوو کاریگەری کۆمەڵایەتی و سایکۆلۆژی سەبارەت بە ناسنامەی ئەو منداڵە لەوە سەرچاوە دەگرێت کاتێك کە هێلکەیەك دەبەخشرێت بە تاقیکردنەوەی بایۆلۆژی،جێگەی شانازییە کە دواڕۆژی منداڵی لەم جۆرە، پشتی بەژن بەستووە لەماوەی ئەم تاقیکردنەوە

بایۆلۆژیەشدا هەر لەسەرەتاوە تاوەکو کۆتایی، گاڵتە جاری ئەم خستنەڕووەش لەوەدایە کە پێویستی بەهەست کردن بە ئەرکی سەرشانی ژنی سکپڕی تێدایە لە کاتێکدا کەدان نەنانی راستەقینەی بەم ئافرەتە پێویستە بۆ ئەوەی وا لەو ئەرکە بکات پڕ واتا بێت، پەیوەندی رەوشتی نێوان ژن و کۆرپە تەنها لەکاتێکدا گونجاوە کە خستنەڕووی گشتی ئەم کۆرپەیە بخرێتە ناو لایەنێکی نارێکەوەو لە شوێنێکدا کە بانگهێشی ئەم ئەرکە بەشێوەیەکی گشتی بۆ ژن بگەڕێتەوە، هەروەك چۆن دەرئەنجامی ئۆتۆماتیکی توانای لەبەرگرتنەوە و کۆپی کردنی مرۆڤ، بەڵام تا رادەیەك بۆ تاکە کەسێکە کە هەڵی وەڵامدانەوەی هەیە، لەهەمان کاتیشدا بۆ دورکەوتنەوەیە لەم کۆرپە دیاری کراوە .

لەگەڵ ئەوەشدا ئەگەر ئەمە بارەکە بێت، ئەوا ئەرکی تاك و سەربەخۆی ئەو کۆرپەیە هەرگیز بۆ ژن ناگونجێت و بەشێوەیەکی گشتی بەدڵنا‌ییەوە وەکو ئەرکێکی کۆمەڵایەتی و دەروونیە یان کاریگەریەکی رەوشتیە بەهۆی سیستمی بایۆلۆژی لەشمانەوە، تەنها من وەکو تاکێك، کە مرۆڤێکم خۆی بنوێنێت دەتوانم ئەرکی سەرشانی کەسانی دی وەربگرم، هەر تەنها بە بەڵێنی رامیاری کە داوای یەکسانی نێوان ژن و پیاو دەکات دەتوانن کەلێنێك بدۆزنەوە بۆ لەوانە بوونی ئەم ئەرك هەڵگرتنە. رەتکردنەوەی ناواخنی رێگە چارەی لەبارچوون لەژن کەم دەکاتەوە بۆ تەنها بەشێکی تایبەتی لەش بۆنموونە، دەڵێت تۆ تەنها ئەم هێلکەیەیت، ئەم منداڵدانەیت ئەم پارچە خانەیەی هێلکە دانێت، هەرئەوەندە ئەم هێلکەیە بپیترێت تۆ دەبێت بەدایك، ئەگەر ماوەی ئەم سکپڕیەت تەواو نەکردوو پەشیمان بوویتەوە لێی ، تۆ دەبێت بە دایکێك کە منداڵەکەی خۆی دەکوژێت. پێناساندنی ئافرەت وەك کۆمەڵێك لە پارچەکانی لەش و تێگەیشتنی ئەم بەشانەش وەك چەند پارچەیەکی بچوك و دابڕاوی "دایکایەتی" وامان لێ دەکات کە بیر لەو کۆمەڵە خانەیەی هێلکەدانی کۆرپەیەکی لەبارچوو بکەینەوە، وەك "دایکێکی لەدایك نەبوو" بەڵام ئەوا وا دەکات کە بیرکردنەوە لەو دایکە وەکو کەسێك و ئەو کەسەش وەك دایکێك کارێکی ئاسان نەبێت.

بێجگە لە پەنا بردنە بەر ئەرکی سەرشان ئەوە هێرش دەکاتە سەر ئەو بارابەی کە وا لە کەسێکی سەربۆخۆ و دایك و باوکێکی بەرپرس دەکات هەنگاوی لەم جۆرە بنێن. هەروەکو شارەزایانی پیتاندن و چالاکیەکانی pro-life کە لەم وتارەدا باسیان لێ کرا، هەروەها منیش پێشبینیەکم هەیە سەبارەت بە ساردی "دایکە لەدایك نەبووەکان" هەرچەندە لەبەر هەمان هۆکارەکانیش نییە، لایەنی هەرە گرنگی رەوشتی ئەم کێشەیە، بە بڕوای من،وانین هەرچەندە گەر کێشەی ناسینەوەو ناسنامەی منداڵەکەشی لەگەڵدا بێت، یان تەنانەت گەر پەیوەست بوونێکیش ئیمزا بکرێت بۆ وەرگرتنی رەزامەندی.

زۆرترین فشاری رەوشتی لێرەدا ئەوەیە هەڵبژاردنی ژنێك بۆ بەسەر بردنی ماوەی سکپڕی –گەرەنتیە رامیاریەکانی کەلێنێك دەخاتە نێوان بوونی بە ژن و دایکایەتیەوە– دواتریش وەکو هێمایەك بەکاریدێنێت و بۆ فێڵ کردن و گەڕان بەشوێن مافی ناسینەوەی دایکان و بەکەس بوونی هەندێکی. هەموو ئەو هەوڵەی کە دەکرێت بۆ گەورەکردنی هێلکە لەناو چەند خانەیەکی کۆرپەیەکی لەبارچوو تەنها بۆ وەبەرهێنانی هێلکە بەخشە بە IVF ،ی بەشێوەیەکی وا کە خۆیان دووربخەنەوە لە گفتوگۆی تاکە کەسی لەگەڵ هێلکە بەخشەکاندا. بەڵام ئەگەر بەشێوەیەکی بێگەردتر و نەرمونیانتر بیرمان لە دیاریکردنی دایکایەتی کردەوە – نەك تەنها وەکو بارێکی بایۆلۆژی و دەرئەنجامێکی دەروونی و کۆمەڵایەتی، بەڵکو وەکو بەهرەیەك لەژیانی یەکێکدا، وەکو چاودێری و ئەرك – ئینجا لەوانەیە ئێمە وەکو کێشەیەکی بەرچاو دایەنەنێین هەروەکو بڵێین هەندێك ژن هێلکەی وا بەرهەم ناهێنن کە گەشە بکات و ببێت بە منداڵ.

نەبوونی هێلکەی گونجاو بە تەنها کەموکەڕییەکەو– کەموکوڕیەکەش کێشەیە–ئەگەر وا بیر لەژن بکرێتەوە کەمافی سروشتی خۆی هەبێت، یان زۆری لێ بکرێت بۆ وەبەرهێنانی نەوە .. لەبەر رۆشنایی ئەوەوە ، ئەو پرۆژە پێشنیارکراوەی سەبارەت بە پەروەردەکردنی هێلکەو گەورەکردنی لەناو چەند خانەیەکی منداڵدانی کۆرپەیەکی لەبارچوو نشوستی و کۆك دەخاتە نێوان جیاوازی پڕ لەواتای ژن و دایك، کە ئەویش لە ئەنجامدا پشتگیری لێ دەکرێت وەکو رێگە چارەی گەیشتن بە نەوەیەکی باش لە منداڵە لەبەرگیراوەکان.

بەم شێوەیە ئەم لەبەرگرتنەوەو کۆپی کردنە دەبێتە هۆی کەمکردنەوەی رێژەی بوونی ژن بەدایك – وبۆ دایکانیش تەنها بۆ بەشە بەرهەم هێنەرەکانی منداڵ- کە ژنان زۆر بەتوندی جەنگاون بۆ رووبەڕووبوونەوەی.

سەرچاوە:

www.Biological Science.org